

21 07 2016 г.

Гісторыя і рэчах

ВЫРАТАВАННЕ «НЯМІГІ»,

ці Калі доллар замяняла «чарапашка»

Пару гадоў таму ў Беларусі адбылася першая выстава рэтра-камп'ютаў: некалькі студэнтаў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта інфарматыкі і радыёэлектронікі сабралі ў адным месцы дзясяткі экспанатаў, якія маглі абудзіць настальгію, пэўна, у любога хлопца, дзяцінства якога прыпала на 80-я ці 90-я гады. Тады мерапрыемства прыйшлося даспадобы публіцы, пра яго напісалі і шматлікія выданні. Пасля выставы хлопцы прывезлі разы ў тры болей камп'ютаў, чым выстаўлялі, — людзі з радасцю прыносілі ім свае рарытэты і перадавалі іх на захаванне. Але да стварэння першага айчыннага музея вылічальнай тэхнікі справа, здаецца, наблізілася толькі цяпер. Карэспандэнты «Чырвонкі. Чырвонай змены» сустрэліся з калекцыянерам Аляксандрам АЛЯКСАНДРАВЫМ і распыталі пра будучыню яго камп'ютарнага «сямейства».

З цяпер ужо магістрам кафедры інфарматыкі БДУІР мы сустракаемся ў адным з інтэрнатаў сталічнай Студэнцкай вёскі. Адно з памяшканняў часова аддалі камандзе музея Bytespace для захавання экспанатаў. Увесь пакой застаўлены самага рознага кштату рэтра-тэхнікай: маніторымі-«акварыюмамі», сістэмнымі блокамі, скрынямі з літаратурай, прыстаўкамі і многім-многім іншым. Тут жа і «гаспадар» калекцыі. Аляксандр за работай — якраз у гэтыя хвіліны з велізарнага камп'ютера СМ-1420 вагой больш як 100 кілаграмаў (ім раней карысталіся ў Нацыянальнай акадэміі навук), а, дакладней, з запушчанай на ім «бабіны», інфармацыя перакадваецца на звычайны і зразумелы кожнаму планшэт.

— Тэхнікай я цікаўлюся вельмі даўно, — расказвае хлопец. — У тры гады мне падарылі першы камп'ютар — «Байт», які збіралі ў маім родным Брэсце. На ім я вучыўся чытаць, а пазней — і праграмаваць. Калі мне было гадоў восем, я «дарваўся» да часопісаў «Радые», якія выпісваў тата. У гэтым выданні знайшоў схему самаробнага камп'ютара, прапанаваў бацьку разам яго сабраць. Памятаю, як сядзелі і самі напайвалі мікрасхемы на плату... Усё атрымалася — так у мяне з'явіўся ўжо другі ПК. А пасля — пайшло быццам бы само па сабе. Адзін старэнкі апарат мне падарыў аднакласнік, яшчэ адзін прыслаў інтэрнэт-знаёмы пасля перапіскі на тэматычным форуме. А потым сябра сям'і аддаў столькі

машын, што мы загрузілі імі цэлы «Масквіч».

Усё гэтае «сямейства» захоўвалася Аляксандрам у невялікім хлечуку. Хлопец паціху перабіраў калекцыю, рамантаваў асобныя машыны, вывучаў незнаёмыя. Марыў, што некалі сам зможа набываць сабе новыя экспанаты, бо бацькоўскі бюджэт абцяжарваць сваім захопленнем прынцыпова не хацеў: сям'я з чатырох чалавек і так мясцілася ў інтэрнаце. А пасля паступіў у Мінск, пачаў атрымліваць стыпендыю і зарабляць якія-ніякія грошы. Пачаўся перыяд «барахолак» на Ждановічах і палявання за рэдкімі, хай сабе і «паўмёртвымі» экспанатамі. Хлопец прызнаецца, што спачатку практыкаваў і

развешванне аб'яў у стылі «Куплю ваш стары камп'ютар», але звычайна гэта заканчвалася тым, што Аляксандр заставаўся зусім без грошай — усё спускаў на новыя «цацкі». Увесь хлам калекцыянер перабіраў і рамантаваў тое, што было можна. На адзін камп'ютар выходзіла каля двух тыдняў.

Ідэя выставіць сабраныя экспанаты на асобнай выставе нарадзілася ў 2013 годзе. Ва ўніверсітэце запісвалі цыкл перадач пра студэнтаў, у якіх ёсць якія-небудзь незвычайныя хобі, і намеснік дэкана прапанаваў хлопцу паказаць свае машыны.

— Я прывёз усе камп'ютары ў адзін са сталічных хакерспэйсаў, мы «адзняліся», і адміністрацыю ўніверсітэта гэта «зачапіла», — узгадвае калекцыянер. — Паспрабавалі правесці першую выставу для школьнікаў. Мне дапамагаву яшчэ адзін магістр БДУІР (на той момант аднагрупнік) Віктар Козуб, які цяпер займаецца менеджэнтам і сувязям з грамадскасцю. Паглядзець экспазіцыю прыйшоў рэктар, і менавіта ён прапанаваў нам стварыць асобны музей. Тады ж мы атрымалі і гэтыя памяшканні ў інтэрнаце (яшчэ адно знаходзіцца паверхам ніжэй), каб захоўваць машыны. Трохі пазней да каманды далучылася

Фота: Сяргея Нікараўчэ

Такі экспанат ацэняць тыя, хто вырас у 90-я. Nintendo NES — легендарная прыстаўка тых часоў і аб'ект дзяцінства, калі не сочень, падробак.

выпускніца ўсё таго ж БДУІР Таццяна Нарубіна. Дзяўчына ўзяла на сябе дызайн: расстаноўку экспанатаў, афармленне памяшканняў, сайта, візітак і іншае. Пасля гэтага Bytespace нават перамог на конкурсе гарадскіх праектаў #РазамМінск і атрымаў чэк на 500 долараў.

Колькі экспанатаў у калекцыі цяпер — не ведае нават сам стваральнік. Тым больш у некаторых выпадках цяжка вызначыцца, што менавіта лічыць «экспанатам». Носьбіты, кантролеры, прылады ўводу-вываду, самыя розныя тэрміналы — усё гэта можна назваць камп'ютарнай тэхнікай, але ўласна камп'ютарам — не.

— Што мяне цікавіць у старой тэхніцы? — перапытвае хлопец. — Цяпер усё робіцца па адных і тых жа «лякалах»: існуе толькі некалькі розных сямействаў аперацыйных сістэм, «жалеца» таксама паўсюль аднолькавае. Раней жа кожная фірма, кожны завод ствараў нешта сваё. Розныя архітэктуры і софт узніклі, як грыбы пасля дажджу. Адсюль і розныя магчымасці: у аднаго 16 колераў, у іншага — 32, той працуе з перфастужкай, гэты — з дыскетамі... З аднаго боку, гэта было нязручна, бо атрымліваўся такі велізарны «запарк» несумяшчальных паміж сабой машын, з іншага — у кожным з камп'ютараў ёсць нешта сваё ўнікальнае і цікавае.

Вось, напрыклад, восем выратаваных «Няміг» — беларускіх школьных камп'ютараў, якія выпускаліся ў 90-я. Самая каштоўная іх частка — дыскаводны блок. Усталяваную ўнутры плату набыць на рынку

нерэальна, бо іх выпускалася вельмі мала (калі на клас размяркоўвалася шмат машын, то дыскавод прызначаўся толькі для настаўніка) — нават «мацерыя» калекцыянеры мяняюць гэту дэталю толькі на штосьці вельмі дарагое.

Побач — легендарны «Карвет». Камп'ютар, які выпускалі ў тым ліку і ў беларускім Брэсце, знаёмы, пэўна, кожнаму школьніку 90-х. Але менавіта гэты асобнік унікальны, на корпусе выбіты серыйны нумар — 00001. Менавіта ён першым сышоў з беларускага канвеера. Увогуле, у свецкіх машынах вельмі шмат незвычайнага і нават кур'ёзнага. Скажам, на клавіятуры тых жа «Карветаў» няма сімвала долара, замест яго — так званая «чарапашка» (кружок з чатырма рысачкамі).

— У будучыні я б хацеў, каб наш музей быў падобны да тых, што ўжо існуюць у Вялікабрытаніі, Германіі, ЗША, — кажа Аляксандр. — Маштабы там, вядома, непараўнальныя, гэта сапраўдныя музеі «з вялікай літары». Адзінае, што большасць камп'ютараў знаходзіцца «пад шклом», папрацаваць з імі не даюць. Я ж усё-такі прылічваю таго, што для сапраўднага «знаёмства» трэба неяк паўзаемадзейнічаць з машынай. Гэта ж камп'ютар — нават экскурсавад непатрэбны, бо ён лёгка раскажа пра сябе сам.

Ужо хутка Bytespace запрацуе на пастаяннай аснове — нядаўна камандзе выдзелілі адно з памяшканняў Мінскага радыётэхнічнага каледжа.

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ.
lyskavets@vziazda.by

Адних манітораў у калекцыі — незлічона колькасць.

Эстафета бяспекі

ДАПАМАГАЧЫ САБЕ І СЯБРУ

Сёння юныя ратавальнікі змагаюцца каманда супраць каманды. Праз дзесяцігоддзі яны выратуюць свет, а пакуль хутка аказваюць першую дапамогу, праходзяць паласу пераход і спаборнічаюць у пажарнай эстафеце.

Юны гамяльчанін Мікіта Гаршынін у дзень закрыцця XIV Міжнароднага злёту юных ратавальнікаў-пажарнікаў памераўся сілай з міністрам па надзвычайных сітуацыях Уладзімірам Вашчанкам. Хлопец гаворыць, што адчуў не толькі моц рукі самага гадоўнага ратавальніка краіны, але і неабходнасць самому ўдасканалвацца.

Дарэчы, пазмагацца ў маляўнічае мястэчка Баравое пад Гомелем, дзе знаходзіцца ліцэй інжынернага інстытута МНС, прыехалі сёлета каманды юных ратавальнікаў з 12 краін свету: Беларусі,

Балгарыі, Азербайджана, Грузіі, Італіі, Казахстана, Літвы, Латвіі, Польшчы, Расіі, Сербіі і Украіны. На працягу дзевяці дзён юныя ратавальнікі выяўлялі самых спрытных і хуткіх, кемлівых і... прыгожых. Падлеткі сталі ўдзельнікамі трэнінгаў і майстар-класаў, падчас творчых конкурсаў знаёмілі сяброў з асаблівасцямі сваіх нацыянальных культур, спаборніча-

лі за званне «Містар» і «Міс» злёту.

Праграма маштабнага дзіцячага лагера была насычанай і разнастайнай. Конкурсы па дартсе, развядзенні вогнішча, аказанні першай медыцынскай дапамогі, баявым разгортванні і нават ліквідацыі надзвычайнай сітуацыі тэхнагеннага характару вызначалі падрыхтаванасць маладых людзей да дзеянняў у складаных жыццёвых сітуацыях.

Асноўнай мэтай спаборніцтва дарослых лічаць памяншэнне колькасці выпадкаў гібелі і траўматызму дзяцей, навучанне іх навыкам паводзін у надзвычайных сітуацыях, фарміраванне культуры бяспекі ў грамадстве, абмен вопытам і новымі формамі работы. Дарэчы, самі дзеці называюць сярод асноўных дасягненняў магчымасць пазнаёміцца і завязаць стасункі з аднагодкамі з іншых краін. Агульную мову ўсе знаходзілі хутка — дапамагалі эмоцыі, якіх было зашмат на працягу спаборніцтваў.

На базе ліцэя быў адначасова адкрыты і рэспубліканскі палявы лагер «Ратавальнік», у які сабраліся лідары і пераможцы абласных этапаў аналагічных спаборніцтваў Беларускай маладзёжнай грамадскай арганізацыі ратавальнікаў-пажарнікаў. Яны здзіўлялі высокіх гасцей, сярод якіх былі і паслы Украіны, Расіі, Сербіі, Казахстана і Італіі, «цыркам бяспекі» і «карчмой прысмакаў»...

Што тычыцца вынікаў міжнароднага форуму юных выратавальнікаў — тут не было роўных нашым суайчыннікам. «Серабро» заваявала каман-

да з Грузіі, на трэцім месцы — украінцы. Яркая фінальная кропкай XIV Міжнароднага злёту юных ратавальнікаў-пажарнікаў стаў канцэрт. Яго ў нацыянальных традыцыях кожнай з краін-удзельніц падрыхтавалі каманды. Пры гэтым канцэптuallyна яны ўсе разам выратоўвалі свет ад знішчэння і знешніх пагроз. Падчас цырымоніі закрыцця пераможцам уручаны кубкі і памятные падарункі.

Міністр па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь Уладзімір ВАШЧАНКА звярнуў увагу на тое, што сёння пытанні бяспекі дзяцей —

вельмі актуальная праблема ва ўсіх краінах.

— Дзеці — гэта наша будучыня, стратэгічны запас краіны, таму работа з падрастаючым пакаленнем у нас надаецца асабліва ўвага, — сказаў ён. — Стасункі паміж дзецьмі на Міжнародным злёце юных ратавальнікаў вельмі шчырыя, што дае магчымасць спадзявацца на далейшае замацаванне зносін паміж ратавальнікамі розных краін. Размова — пра замацаванне доўгатэрміновага партнёрства і супрацоўніцтва паміж дзяржаўнымі, грамадскімі і міжнароднымі структурамі ў гэтай сферы. Нашы падлеткі не толькі па падручніках ведаюць, як лепш прыйсці на дапамогу, яны сапраўды могуць дапамагчы і сабе, і сваім сябрам.

Вядома, што налета географія краін-удзельніц злёту будзе пашырана. Ужо маюць намер прыслать сваіх прадстаўнікоў Турцыя і Пакістан. Таксама вывучаюць магчымасць удзелу ў міжнародным злёце каманды юных ратавальнікаў Кітая, Японіі і Бразіліі.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.
iost@vziazda.by

